

boeken tot de registreeringe van de voorsegde merken sullen moeten werden gemaakt en aangelegt”.

Ziehier den oorsprong van de merkenboeken der twijnders van 1757, die, voor zoover mij bekend, alleen te Haarlem, Dordrecht en Rotterdam zijn tot stand gekomen en elk in een enkel exemplaar in het Leidsche gemeente-archief bewaard zijn. (Inv. der gilde-archieven van Leiden nrs. 805-807).

Wij zullen nu eerst van elk een beknopte beschrijving geven.

Het Haarlemsche register in folio-formaat heeft niet minder dan 205 merken, met evenveel verschillende voorstellingen en opschriften.

Op nr. 143, *Les marchands de fil*, kan men zien hoe de band met het merk om het garen gedaan werd, vrijwel op dezelfde manier als dat tegenwoordig nog het geval is. Het Haarlemsche wapen is zeer in trek, meer dan de helft der merken is er mee getooid.

De Fransche merken zijn verreweg het talrijkst. Om enkele te noemen:

Vray fil de Harlem. L'armes de Harlem. La dentellière. Le cheval d'or. Le roy David. La ville de Lyon. Chateau de Havre. La ville de Malines. Du fil blanc et fort pour Lion. La foire de Beaucaize. La ville du Puy.

De laatste namen alle afgeleid van Fransche steden, die vroeger veel textielnijverheid hadden (en ten deele nog hebben) en dus veel garen betrokken.

Van Duitsche steden zijn de merken met Hannover en Frankfort vertegenwoordigd, ook enkele Spaansche merken zijn aanwezig, Engelsche zijn er betrekkelijk weinig bij.

Het Dordtsche boekje, in klein octavo-formaat, heeft 41 merken, waaronder vele Engelsche. Antoni de Son, dwelling at Dort, maakt reclame met dit randschrift om een wapenschild met huismerk en verder met *The sun and...* De overige Engelsche merken zijn: *The three crowned fl-flowers* van F. B. en *The maiden heads* van A. R., Milkman, het Engelsche wapen, *Bible and key*, *King William and Quinne Mary*, *Queen Mary* alleen, *The angel*, *The brothers*, *Golden key*, enz. Behalve de eerste twee zijn zij waarschijnlijk alle van Isaac Brothers, die een buitengewoon groot aantal merken bezat en groote zaken schijnt gedaan te hebben,